

Lärarhandledning: Historiebruk i stadshuset

Historiebruk handlar om hur vi människor använder historia i olika syften.

- Vi kan göra referenser till historien – peka på den, lyfta fram den, visa på samhörighet med den – för att få något nytt att framstå som en del av en lång tradition eller för att ladda något nytt med gamla traditioner.
- Vi kan använda historiska referenser i politisk propaganda. Det är ett sätt att ge människor en känsla av något de känner igen för att de ska lita på att politiken är bra.
- Vi kan använda historien för att berätta *en* historia. Vi väljer ut de historiska detaljer som stöder vår story och låter bli att berätta om de andra (om vi till exempel bara berättar om stormaktstiden ur den svenske kungens perspektiv, men inte hur soldaternas familjer eller människorna som drabbades av krigen upplevde det).

Besök Stockholms stadshus på en skolvisning och använd quizet som ett sätt att repetera informationen efter besöket – eller använd quizet utan förkunskaper och lägg krutet på fundera-frågorna istället, där får eleverna möjlighet att reflektera över bruket av historia.

Vilka historiska referenser hittar du i Stadshuset?

FRÅGA 1: Vilka detaljer i Stockholms stadshus ska påminna oss om det gamla slottet Tre kronor?

1. Portalen mot innergården och guldmosaiken på väggarna i Gyllene salen
- X. Höjden på tornet och målningarna i taket i Rådssalen
2. Teglet i fasaden och de tre gyllene kronorna på tornet

Rätt svar: 2. Teglet i fasaden har exakt samma storlek och är tillverkat på samma sätt som teglet i det gamla slottet. Den svenska nationalsymbolen med tre kungakronor har använts sedan medeltiden. Tornet på slottet Tre kronor hade dem högst uppe på taket, precis som i Stadshuset.

Fundera: Varför finns det referenser till slottet Tre kronor i Stadshuset?

FRÅGA 2: På utsidan av Stadshuset finns ett tomt gravmonument. Över vem då?

1. Ragnar Östberg, arkitekten som ritade Stadshuset
- X. Birger Jarl, som kallas Stockholms grundare
2. Erik den helige (Sankt Erik), Stockholms skyddshelgon

Rätt svar: X. Birger Jarl. Arkitekten Ragnar Östberg ville flytta Birger Jarls grav från Västergötland till Stockholm, eftersom det är han som har fått äran av att ha grundat staden. I verkligheten vet vi inte om det var så, men han var den förste som skrev ner platsens namn i alla fall.

Fundera: Vad finns det för poäng med att flytta Birger Jarls grav till Stockholm? Och vad betyder det att det ser ut som om han är begravd i Stockholm i alla fall?

FRÅGA 3: I Stadshusets trädgård står det en staty på en hög pelare. Vem är det?

1. Gustav Vasa, kung av Sverige 1523-1560
- X. Birger Jarl, som sägs ha grundat Stockholm
2. Engelbrekt Engelbrektsson, som ledde ett uppror mot kungen under Kalmarunionen på 1400-talet.

Rätt svar: 2. Engelbrekt Engelbrektsson. Han har setts som en svensk frihetskämpe. Det är osäkert om han själv hade svarat att han kämpade för att Sverige skulle bli ett självständigt land. Upproret handlade bland annat om människor var missnöjda med kungens hårdhänta fogdar, och att kungen ville ha makt över kyrkan.

Fundera: Varför har Engelbrekt Engelbrektsson fått en hedersplats som staty?

FRÅGA 4: Stadshuset byggdes 1911-1923, men det finns detaljer i huset som är mycket äldre. Vilka då?

1. De vävda tapeterna i *Ovalen* och träporten i fasaden mot parken är från 1600-talet
- X. Teglet i fasaden är från slottet Tre kronor
2. Gardinerna i *Rådssalen* är från 1200-talet

Rätt svar: 1. De vävda tapeterna i *Ovalen* och träporten i fasaden mot parken är från 1600-talet. Båda gavs som gåva till Stadshusbygget, och arkitekten Ragnar Östberg ritade in platser där de skulle passa in. Tegelstenarna är kopior av det medeltida teglet som slottet var byggt av. Gardinerna designades för Stadshuset av Maja Sjöström, men hon använde Stockholms äldsta sigill, som ser ut som två torn, i mönstret. Sigillet är från 1200-talet.

FRÅGA 5: Varför är taket i Rådssalen målat med mönster av blommor och ornament?

1. För att det skulle matcha gardinerna
- X. För att se ut som ett långhus från vikingatiden
2. För att det är en tradition, exempelvis i Dalarna

Rätt svar: 2. För att det är en tradition, exempelvis i Dalarna. I Stadshuset användes många traditionella tekniker för att bygga och dekorera, fast de egentligen inte var vanliga längre i början av 1900-talet. En av byggnadsstilarna som Stadshuset är gjort i, kallas för *nationalromantik*. Det handlade bland annat om att använda gamla tekniker och traditioner som ansågs typiska för Sverige.

Fundera: Hur hänger nationalromantik ihop med nationalism?

FRÅGA 6: Varför invigdes Stadshuset på midsommarafton 1923?

1. För att det var 400 år sedan Gustav Vasas intåg i Stockholm
- X. För att det var en gammal tradition
2. För att det var då demokrati infördes i Sverige

Rätt svar: 1. För att det var 400 år sedan Gustav Vasas intåg i Stockholm, efter att han blivit krönt till svensk kung. Det var bestämt sedan länge att invigningen skulle ske just på



midsommarafton 1923 för att kunna fira Stadshusets invigning med 400-årsminnet av att Sverige blev självständigt från Danmark och Kalmarunionen.

Fundera: Varför var det viktigt att fira Stadshuset tillsammans med 400-årsminnet av Gustav Vasas kröning?